

1 Какви са условията за получаване на развод?

Развод може да се получи по взаимно съгласие (по съдебна, административна или нотариална процедура). Без постигнато взаимно съгласие, развод може да се допусне от съда.

2 Какви са основанията за развод?

Според член 373 от Гражданския кодекс развод може да се получи в следните случаи:

по взаимно съгласие на съпрузите,

когато отношенията между съпрузите са сериозно влошени и вече не е възможно бракът да бъде продължен,

по искане на единия от съпрузите, след като са били *de facto* разделени в продължение на най-малко две години,

по искане на съпруг, чието здравословно състояние изключва продължаването на брака.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Статутът на съпрузи се прекратява и всеки от разведените съпрузи може да сключи нов брак,

при прекратяване на брака с развод съпрузите могат да се договорят да запазят използваните по време на брака си имена. Ако споразумение не бъде постигнато, в надлежно обосновани случаи съдът може да разреши на съпрузите да запазят използваните по време на брака им имена. В отсъствието както на съгласие, така и на съдебно решение, всеки от бившите съпрузи си връща имената, които той или тя е носил преди брака.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

В резултат на развода режимът на съпругески имуществени отношения се прекратява, считано от датата на завеждане на дело за развод. Всеки от съпрузите обаче или и двамата съвместно, ако разводът е по взаимно съгласие, може да поиска от съда, който разглежда производството за допускане на развод, да определи, че режимът на съпругеските имуществени отношения е прекратен, считано от датата на фактичката раздяла. Когато режимът на съпругеска имуществена общност бъде прекратен с прекратяването на брака, бившите съпрузи остават съсобственици на съвместното имущество до определяне на съответните им дялове.

При прекратяването на съпругеската общност всеки от съпрузите получава своето собствено имущество, след което съвместното имущество се разделя и се изплащат съответните дялове. За тази цел дялът от имуществото, който се пада на всеки съпруг, първоначално се определя въз основа на неговия или нейния принос за придобиване на съвместното имущество и изпълнение на съвместните задължения. Освен ако се докаже обратното, се приема, че съпрузите имат еднакъв принос.

Без оглед на всяко задължение за издръжка между бившите съпрузи и предоставянето на обезщетение, съпругът, който не носи вина и е претърпял съществена загуба вследствие на прекратяването на брака, може да поиска от съпруга, който носи вината, да го/я обезщети.

Семейният съд се произнася по това искане с решението за развод.

Освен това след развода се губят правата на взаимно наследяване.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

След като решението за развод бъде издадено, семейният съд се произнася по отношенията между разведените родители и всички ненавършили пълнолетие деца. По правило след развода съпрузите носят **съвместна родителска отговорност по отношение на децата**. Семейният съд определя **местожителството** на ненавършило пълнолетие дете в дома на родителя, с когото той или тя обичайно живее, а родителят, който е разделен от детето, има право на лични отношения с него. Съдът установява **приноса** на всеки родител към разходите, свързани с отглеждането, образованието, обучението в училище и професионалното обучение на децата.

Семейният съд може да промени мерките, с които са уредени правата и задълженията на разведените родители по отношение на техните ненавършили пълнолетие деца, ако обстоятелствата се променят и това бъде поискано от някой от родителите или от друг член на семейството, детето, попечителски орган, обществената институция за закрила на децата или прокурора.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

В резултат на прекратяването на брака се преустановява и задължението за издръжка между съпрузите. Разведеният съпруг има право на издръжка, ако той или тя изпитва финансови затруднения вследствие на нетрудоспособност, възникнала преди или по време на брака или в срок до една година след неговото прекратяване (но само ако нетрудоспособността е причинена от обстоятелство, което е свързано с брака).

Съпругът, който е подал молба за помощ за издръжка, не може да иска и обезщетение. Когато разводът е допуснат единствено по вина на съпруга ответник, съпругът ищец може да получи обезщетение. Обезщетение може да бъде предоставено само ако бракът е продължил най-малко 20 години.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

В румънското право не съществува понятието „законна раздяла“, а само „*de facto* раздяла“ (фактическа раздяла) и съдебна подялба на имуществото. Това е положение, което трябва да бъде доказано пред съда. Ако *de facto* раздялата продължи най-малко две години, това е основание за допускане на развод по съдебен ред.

5 Какви са условията за законна раздяла?

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Бракът се унищожава поради нарушаване на някое от законовите изисквания по отношение на брачния договор. Бракът може да бъде унищожен единствено чрез съдебно решение. Унищожаването има последствия както за миналото, така и за бъдещето — счита се, че бракът изобщо не е сключван.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Нарушенията на законовите разпоредби по отношение на брачния договор като посочените по-долу представляват абсолютни основания за унищожаване на брака:

бракът е сключен без да е дадено съгласие,
бракът е сключен между лица от един и същи пол,
бракът е сключен от лице, което вече е женено/омъжено,
бракът е сключен между лица, които са роднини по пряка или по съребрена линия до четвърта степен включително,
бракът е сключен от душевноболен или лице с умствени уреждания,
бракът е сключен без съгласието на бъдещите съпрузи или това съгласие не е дадено в съответствие с изискваната по закон процедура,
бракът е сключен от ненавършило пълнолетие лице под 16-годишна възраст,
бракът е сключен за цели, различни от създаването на семейство.

Следните са относителни основания за унищожаването на брака:

когато е сключен от 16-годишно ненавършило пълнолетие лице въз основа на медицинско становище, без съгласието на родителите/родителя, който упражнява законно настойничество, или без разрешението на лицето, което упражнява родителските права,
когато е налице порок на брака, свързан със съгласието: грешка (по отношение на физическата самоличност на другия съпруг), измама или насилие,

когато е сключен от лице, което временно е изгубило умението да разбира и преценява,

когато бракът е сключен между осиновител и ненавършило пълнолетие дете, на което той или тя е настойник.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

До издаването на окончателно съдебно решение съпругът, който добросъвестно е сключил недействителен или нищожен брак, запазва положението си на съпруг в действителен брак и имуществените отношения между бившите съпрузи по аналогия подлежат на разпоредбите за допускане на развод.

Недействителността на брака няма последици за децата, които запазват положението си на деца, родени в брак. Що се отнася до правата и задълженията на родителите и децата един спрямо друг, разпоредбите за допускане на развод се прилагат по аналогия.

Съдебното решение за обявяване на брака за недействителен или за унищожаването му подлежи на изпълнение срещу трети страни. Съответно са приложими разпоредбите, свързани с официалните процедури по режима на съпругески имуществени отношения, обществения характер на брачния договор и невъзможността за изпълнението му.

Недействителността на брака не може да се изпълнява срещу трета страна по отношение на акт, сключен преди брака, с единия от съпрузите, освен ако са изпълнени предвидените в закона формални изисквания по отношение на делото за обявяване на недействителност или делото за унищожаване или третата страна по друг начин е знаела за основанията за недействителността на брака преди сключването на акта.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Преди образуването на производство в съда по избор може да се използва медиация. По време на производството съдебните органи са задължени да уведомят страните за възможността и предимствата на използването на медиация.

Чрез медиация могат да бъдат уредени недоразумения между съпрузите, засягащи продължаването на брака, упражняването на родителските права, установяване на местожителството на децата, приносът на родителите към издръжката на децата, както и всички други недоразумения, произтичащи от отношенията между съпрузите, що се отнася до правата, които са им дадени по закон. Медиаторът гарантира, че резултатът от медиацията не е в ущърб на интересите на детето и насърчава родителите да се съсредоточат основно върху нуждите на детето и да поемат родителската отговорност, за да се гарантира, че *de facto* раздялата или разводът няма да попречат на неговото или нейното отглеждане и развитие.

Постигнатото в хода на медиацията споразумение, съдържащо договореностите между страните по отношение на упражняването на родителските права, приноса на родителите за издръжката на децата и установяване на местожителството на децата, подлежи на одобрение от съда, който е задължен да провери дали споразумението отговаря на интересите на детето.

Ако съпрузите са съгласни с развода и нямат ненавършили пълнолетие деца, родени от брака, извън него или осиновени, длъжностното лице по гражданско състояние или нотариусът за мястото на сключване на брака или на последното регистрирано съвместно местожителство на съпрузите може да обяви брака за прекратен по споразумение между съпрузите и да им издаде удостоверение за развода.

Развод по споразумение между съпрузите може да бъде допуснат от нотариус дори ако има ненавършили пълнолетие деца, родени от брака, извън брака или осиновени, ако съпрузите са постигнали съгласие по всички аспекти, свързани с имената, упражняване на родителската отговорност, установяване на местожителството на децата, режима на поддържане на лични отношения и определянето на приноса на родителите към разходите, свързани с отглеждането, образованието, обучението в училище и професионалното обучение на децата.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Молбата за развод попада в компетенциите на **съда**.

От териториална гледна точка компетентен е съдът по мястото, където се намира последното съвместно жилище на съпрузите. Ако съпрузите нямат съвместно жилище или ако никой от съпрузите повече не живее на мястото, където се е намирало последното им съвместно жилище, тогава молбата трябва да бъде подадена до компетентния съд по местожителство на ответника. Ако обаче ответникът няма местожителство в Румъния и румънските съдилища имат международна компетентност, молбата трябва да се подаде до компетентния съд по мястото, където се намира жилището на ищеца. Ако нито ищецът, нито ответникът имат местожителство в Румъния, страните могат да се договорят да подадат молбата за развод до всеки съд в Румъния. Ако такова споразумение не бъде постигнато, молбата за развод трябва да бъде подадена до Съда на Сектор 5, Букурещ.

Освен бележките от връчването на призовките, в молбата за развод трябва да бъдат посочени и имената на ненавършилите пълнолетие деца. Към искането трябва да бъде приложено удостоверението за брак, копия на удостоверенията за раждане на ненавършилите пълнолетие деца и, по целесъобразност, споразумението между съпрузите, което е постигнато чрез медиация.

При положение че молбата за развод се основава на споразумение между страните, тя трябва да бъде подписана от двамата съпрузи или от съвместно упълномощен представител, на когото е предоставено заверено специално пълномощно. Ако упълномощеният представител е адвокат, той или тя удостоверява подписите на съпрузите в съответствие със закона.

Пред първоинстанционните съдилища страните трябва да се явят лично, освен ако единият от съпрузите изтъпява наказание лишаване от свобода, възпрепятстван е поради сериозно заболяване, поставен е под запрещение от съда, има местожителство в чужбина или се намира в друго положение, което не му или ѝ позволява да се яви лично. В такива случаи въпросното лице може да бъде представлявано от адвокат, упълномощен представител или, по целесъобразност, настойник или регистриран представител (*curator*). Ако на датата на изслушването от първоинстанционния съд се яви само ответникът, а ищецът отсъства без основателна причина, молбата се отхвърля като неоснователна.

Дори да не е поискано в молбата за развод, съдът, който разглежда производството за допускане на развод, постановява решение по отношение на упражняването на родителските права и отговорности, приноса на родителите към разходите за отглеждането и образованието на децата, местожителството на децата и правото на родителя на лични отношения с децата.

Молба за обявяване на брака за недействителен въз основа на абсолютни основания може да бъде подадена от всяка заинтересована страна.

Молбата за унищожаване на брака е лична по своя характер и няма последици за наследниците. Ако обаче молбата е подадена от единия от съпрузите, тя може да бъде продължена от всеки от неговите или нейните наследници.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Получаването на правна помощ е в зависимост от изпълнението на условията, определени в Извънредно постановление на правителството № 51 /2008 относно правната помощ по граждански дела, изменено и допълнено от Акт № 193/2008, изменен впоследствие.

Правната помощ може да се предоставя — поотделно и кумулативно — под формата на адвокатски услуги, плащане на хонорара на вещото лице, преводач за устни или писмени преводи, плащане на такса за съдебен изпълнител и под формата на освобождаване или отстъпка от плащането на такси за правни услуги, както и тяхното разсрочване или отсрочване.

Лицата отговарят на условията за получаване на пълна правна помощ, ако чистият им месечен среден доход на член от семейството е бил под 300 RON през последните два месеца преди подаването на молбата. Ако доходът е под 600 RON, делът на предоставената правна помощ е 50 %. Може да бъде предоставена правна помощ, пропорционална на нуждите на молителя, така също в други ситуации, в които определените или ориентировъчните разходи по производството биха могли да ограничат действителния достъп до правосъдие, например вследствие на разликата между жизнения стандарт в държавата членка, в която живее ищецът, и този в Румъния.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Според новия Граждански процесуален кодекс срокът за обжалване на решение е 30 дни, считано от уведомяването за решението.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Приложимото законодателство относно признаването на решение за развод е Регламент (ЕО) № 2201/2003. Молбата трябва да бъде подадена до компетентния съд по постоянното местожителство или местопребиваването на ответника в Румъния. Ако ответникът няма известно местопребиваване, молбата трябва да бъде подадена до компетентния съд по постоянното местожителство или местопребиваването на ищеца.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Решението за признаване може да бъде обжалвано чрез подаването на молба до апелативния съд с териториална компетентност или чрез подаването на жалба до Висшия касационен съд.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

За определяне на правото, което е приложимо за международни частноправни отношения, румънският съд прилага или *Регламент (ЕО) № 1259 /2010* на Съвета от 20 декември 2010 г. относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла, или *член 2957* и сл. от Гражданския кодекс.

Съпрузите могат да изберат правото на държавата по тяхното обичайно общо местожителство или последното обичайно съвместно местопребиваване (ако поне единият от тях живее там към датата на споразумението за избор на приложимо право), правото на държавата, на която единият от съпрузите е гражданин, правото на държавата, в която съпрузите са живели през последните три години, или румънското право. Ако съпрузите не са направили избор, приложимото право е това на държавата, в която е обичайното им общо местожителство или, ако такова няма, правото на държавата на последното обичайно общо местожителство на съпрузите (ако обичайното местожителство поне на единият от съпрузите все още е в тази държава към датата на подаване на молбата за развод). Когато единият от съпрузите няма обичайно местожителство, тогава се прилага правото на държавата, на която и двамата са били граждани към датата на подаване на молбата за развод; или, когато съпрузите са с различно гражданство, правото на държавата, в която са имали съвместно гражданство (ако поне единият от тях все още е гражданин на тази държава към датата, на която е подадена молбата за развод). Във всички други случаи приложимото право е румънското.

Последна актуализация: 03/12/2015

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.